

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA PROJEKTU SPECIFICKÉHO VÝZKUMU 2020 ZA CELOU DOBU ŘEŠENÍ (2020–2021)

Název projektu: *Středočeská a dolnorakouská hřbitovní kultura,
komparace modelových lokalit v období novověku*

Doba trvání projektu: *2 rok*

Řešitelský tým: *PhDr. et Ing. Stanislav Svoboda
prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.
(prof. PhDr. Eva Semotanová, DrSc.)*

Popis a splnění cílů řešení:

Cílem projektu bylo na základě komparace vybraných civilních nežidovských novověkých hřbitovů nalézt a identifikovat znaky společné hřbitovní kultury středoevropského prostoru – oblast středních Čech (okres Nymburk) s Prahou a Dolního Rakouska (okres Tulln) s Vídní. Výzkum se měl zaměřit především na proměnu kulturní krajiny (hřbitovy v sídle x hřbitovy za obcí), urbanismus (začlenění hřbitova do organismu sídla, doprovodné prvky), architekturu (stavební slohy), kamenosochařství (použité materiály, významné dílny), památkovou péči (ochrana ploch x ochraně jednotlivých objektů) a vegetační složku (sortiment, uplatnění, péče). Z celospolečenského hlediska mělo být studium zaměřeno též na paměť místa a identitu společnosti.

Hypotézy: středočeská a dolnorakouská hřbitovní kultura v období novověku je obdobná (možné příčiny) x středočeská a dolnorakouská hřbitovní kultura v období novověku není obdobná (možné příčiny).

V rámci cesty bylo v terénu prozkoumáno 111 hřbitovních lokalit (z toho 30 historických farních u kostela, 79 novověkých, 2 novodobé komunální) + 7 židovských + 2 vojenské + 2 zvířecí. Z počtu 111 bylo 73 v provozu. Z hlediska konfese se jednalo o 55 římskokatolických, 2 evangelické, 54 komunálních. Dále byla studována dvě neveřejná pohřebiště/mauzolea, dvě krematoria.

Z hlediska pramenů byly podstatné prameny:

v Allgemeines Verwaltungsarchiv

- AT-OeStA/AVA AVS BPD
- AT-OeStA/AVA Inneres HK Allgemein
- AT-OeStA/AVA Inneres MdI Allgemein
- AT-OeStA/AVA Inneres MdI Präsidium
- AT-OeStA/AVA Kultus NK Kath Akten
- AT-OeStA/AVA Kultus AK Katholisch
- AT-OeStA/AVA Kultus AK Akatholisch, Israelitisch
- AT-OeStA/AVA Denkmalamt
- AT-OeStA/AVA Karten- und Plansammlung

ve Finanz- und Hofkammerarchiv

- AT-OeStA/FHKA SUS KS, H 029
- AT-OeStA/FHKA Sammlungen und Selekte

v Haus-, Hof- und Staatsarchiv

- AT-OeStA/HHStA SB FA De Vaux 28-26
- AT-OeStA/HHStA SB Sammlungen Bilder HHStA 6685,104
- AT-OeStA/HHStA MdÄ AR F60-132-2
- AT-OeStA/HHStA GKA GesA Rom Vatikan III Akten 68-1
- AT-OeStA/HHStA SB HA Jaidhof I/160-2
- AT-OeStA/HHStA MdÄ IB A Akten 5-1629

Dále byly zkoumány historické fotografie, projektové dokumentace a staré mapy (<https://mapire.eu/de/>). Dílčí poznatky nabídly též expozice v muzeích či kostelích. Zvláště významné bylo Bestattungsmuseum Wien na Zentralfriedhof Wien, Volkskundemuseum Wien a Stadtmuseum St. Pölten i tamní hřbitov.

K danému tématu byla mimo jiné studována literatura:

- von ANDRIAN-WERBURG, Ferdinand – HUNFALVY, Paul, *Ethnographische Einleitung*, in: *Die Österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. Übersichtsband, 2. Abteilung: Geschichtlicher Theil*, Wien 1887, s. 1–32.
- BAUER, T. Werner, *Wiener Friedhofsführer. Genaue Beschreibung sämtlicher Begräbnisstätten nebst einer Geschichte des Wiener Bestattungswesens*, Wien 2004.
- GÄLZER, Ralph – GÄLZER, Ilona, *Gärten des Friedens. Ländliche Kirchhöfe und Friedhöfe in Niederösterreich, Gaaden bei Mödling*, 2006.
- GÄLZER, Ralph, *Alte Dorfkirchhöfe in Österreich. Zeugen unserer Kultur – Wege zu ihrer Erhaltung*, Gaaden bei Wien, 2003.
- HAMPEIS, C. M., *Chronologische Epigraphik der Friedhöfe Wien's: Mit der Ansicht des Orts-Friedhofes in Währing und mehrere Monumente daselbst in sechs Kupferstichen und einem Steindruck*, Wien 1833.
- HELFERT, Joseph, *Von der Erbauung, Erhaltung, und Herstellung kirchlicher Gebäude*. Wien 1823.
- KITLITSCHKA, Werner, *Grabkultur und Grabskulptur in Wien und Niederösterreich, St. Pölten* 1987.
- NORDMANN, Johannes, *Das Waldviertel*, in: *Die Österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. Wien und Niederösterreich. 2. Abteilung: Niederösterreich*, Wien 1888, s. 47–63.
- RISY, Ronald (red.), *Verstorben, begraben und vergessen? Begleitbuch zur gleichnamigen Ausstellung im Stadtmuseum St. Pölten, 12. 9. 2018–12.4.2020*, Melk 2019.
- SCHIMA, Stefan, *Stát a náboženství v Rakousku. Poznámky k právním a mentalitním zvláštostem. Církev, náboženství a politika v Československu a Rakousku ve 20. století*, Praha 2019, s. 79–92.
- SÖRRIES, Reiner, *Ruhe sanft. Kulturgeschichte des Friedhofs, Kevelaer (Deutschland)* 2011.
- WEITZENHOFER, Robert, *Geburt, Hochzeit und Tod*, in: *Die Österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. Wien und Niederösterreich. 2. Abteilung: Niederösterreich*, Wien 1888, s. 219–243.

Mezi dosavadní výstupy projektu patří účast na 17. historickogeografické konferenci na Karlově univerzitě (Přírodovědecká fakulta), která se s tématem „Živá voda v historické krajině“ konala on-line 19. 5. 2021. V rámci příspěvku "Mrtvá a živá voda na hřbitovech", byly prezentovány i poznatky z řešeného specifického výzkumu.

Výstupy projektu tvořily kapitolu v disertační práci „Hřbitovy na Nymbursku a Poděbradsku nejen jako místa paměti“, která byla na Historickém ústavu FF UHK obhájena 6. 12. 2021.

Popis změn v řešení projektu:

- Podstatnou změnou projektu byla nutnost vyčkat na možnost absolvování studijního zahraničního pobytu až po opadnutí (jarních) hygienických opatření v souvislosti s pandemií covid-19 a samozřejmě vyřešení pracovních vztahů se zaměstnavatelem z hlediska poskytnutí dovolené (jsem studentem kombinované formy doktorského studia). Pobyt tak mohl být realizován až 4. 7.–4. 8. 2020 (na místo plánovaného 9. 4.–10. 5. 2020).
- Posunutí termínu zahraničního studijního pobytu zapříčinilo i posunutí termínu pro odevzdání odborné studie do redakce.
- Z pracovních důvodů (povinné zkoušky úředníků územních samosprávných celků) nebylo možné 11. 11. 2020 absolvovat původně plánovanou účast na 4. Slovensko-české historickogeografické konferenci v Trnavě. V listopadu 2020 proto došlo k úpravě financování.
- Z důvodu upřednostnění dopsání disertační práce a ukončení doktorského studia v roce 2021 nedošlo k původně plánovanému odeslání studie „Entwicklung der mittelböhmischen und niederösterreichischen Friedhöfe als spezifische Phänomene der historischen Landschaft“ (Vývoj středočeských a dolnorakouských hřbitovů jako specifických fenoménů historické krajiny) do redakce impaktového rakouského periodika. To je plánováno na jaro 2022.

Stav výstupu: předáno redakci

- Studie na téma „Středočeská a dolnorakouská hřbitovní kultura na příkladu vývoje hřbitovů coby specifických fenoménů historické krajiny“ byla na podzim 2021 odeslána do redakce periodika Studie a zprávy. Historický sborník pražského okolí (vydává SOA Praha), neboť výstupy komparují okres Nymburk s okresem Tulln.

Výsledky publikační činnosti v OBD/RIV (uveďte ID číslo záznamu v OBD):

Dosud žádné

Celkem přidělené prostředky:

FINANČNÍ PROSTŘEDKY	PŘIDĚLENÉ	ČERPANÉ
Osobní náklady	13000,00	13342,20
Materiální náklady (nákup knih UHK)	4000,00	2009,00
Služby (poplatky, překlad)	5000,00	10000,00
Cestovné	100665,00	88279,00
CELKEM	122665,00	113630,20

Zdůvodnění všech změn v průběhu a účelu čerpání finančních prostředků:

Osobní náklady: Dle schváleného projektu.

Materiální náklady: Nákup části literatury byl řešen v rámci stipendia.

Služby: Na základě doporučení byl zadán překlad studie, se kterým se původně nepočítalo.

Cestovné: Z důvodu časového konfliktu se zaměstnáním nemohla být uskutečněna plánovaná zahraniční cesta na konferenci, proto došlo v listopadu 2020 ke schválení změny financování.

Vyúčtování dotace – popište hospodaření s prostředky a přiložte výsledovku EIS Magion:

*V rámci projektu bylo zakoupeno pro univerzitní knihovnu celkem 31 publikací.
Z hlediska služeb byl nejnákladnější překlad studie.*

V Hradci Králové dne 21. 12. 2021

Stanislav Svoboda

Pohyby za období 2020 / 01 - 12

Účet	Název účtu	Má dáti	Dal štek k 2020 / 12
Pracoviště: *****		Všechny vybrané analytiky	
Činnost: ****		Všechny vybrané analytiky	
Fullcost: *****		Všechny vybrané analytiky	
Zakázka: 2108		SV Středočeská a donorakouská hřbitovní	
Podzakázka: ***		Všechny podzakázky	
501 006	Spotřeba materiálu knihy, časopisy DU		
Počáteční stav		0,00	
ZAV/0311/00212/20	18.05.2020	690,00	0,00 Kniha dle výběru - S.Svoboda
ZAV/0311/00398/20	17.08.2020	1 319,00	0,00 kniha
501 006	Spotřeba materiálu knihy, časopisy DU	2 009,00	0,00 2 009,00
501	Spotřeba materiálu	2 009,00	0,00 2 009,00
518 099	Ostatní služby		
Počáteční stav		0,00	
ZAV/0311/00668/20	18.11.2020	10 000,00	0,00 Překlad studie "Mrtvá a živá voda na hřbitovech"
518 099	Ostatní služby	10 000,00	0,00 10 000,00
518	Ostatní služby	10 000,00	0,00 10 000,00
521 001	Mzdové náklady DU		
Počáteční stav		0,00	
MZD/0301/00009/20	30.09.2020	1 000,00	0,00 Mzdy 2020/09
521 001	Mzdové náklady DU	1 000,00	0,00 1 000,00
521 003	Mzdové náklady OON -práce DU		
Počáteční stav		0,00	
MZD/0301/00010/20	31.10.2020	2 000,00	0,00 Mzdy 2020/10
521 003	Mzdové náklady OON -práce DU	2 000,00	0,00 2 000,00
521	Mzdové náklady	3 000,00	0,00 3 000,00
524 001	Zákonné zdravotní pojištění DU		
Počáteční stav		0,00	
MZD/0301/00009/20	30.09.2020	90,00	0,00 Mzdy 2020/09
524 001	Zákonné zdravotní pojištění DU	90,00	0,00 90,00
524 002	Zákonné sociální pojištění DU		
Počáteční stav		0,00	
MZD/0301/00009/20	30.09.2020	248,00	0,00 Mzdy 2020/09
524 002	Zákonné sociální pojištění DU	248,00	0,00 248,00
524 003	Zákonné pojištění úrazové		
Počáteční stav		0,00	
MZD/0302/00003/20	30.09.2020	4,20	0,00 Zák. pojištění 2020/09
524 003	Zákonné pojištění úrazové	4,20	0,00 4,20
524	Zákonné sociální pojištění	342,20	0,00 342,20
549 006	Jiné ostatní náklady mimoř.stip. DU		
Počáteční stav		0,00	
BAN/0802/29255/20	23.11.2020	4 270,00	0,00 2032108 1193 mimořádné stipendium
ZAV/0346/00145/20	10.07.2020	70 000,00	0,00 studijní pobyt Svoboda
ZAV/0346/00171/20	02.09.2020	24 009,00	0,00 studijní pobyt Svoboda
549 006	Jiné ostatní náklady mimoř.stip. DU	98 279,00	0,00 98 279,00
549	Jiné ostatní náklady	98 279,00	0,00 98 279,00
Náklady celkem		113 630,20	0,00 113 630,20
691 006	Provoz.dotace věda MŠMTspecifický výzkum		
Počáteční stav			0,00
MAN/0910/00009/20	17.02.2020	0,00	113 652,30 Specifický výzkum 2020
691 006	Provoz.dotace věda MŠMTspecifický výzkum	0,00	113 652,30 113 652,30
691	Přijaté přis. mezi zúčt.mezi org.slož.	0,00	113 652,30 113 652,30
Výnosy celkem		0,00	113 652,30 113 652,30
Hospodářský výsledek k 2020 / 12:			22,10
Náklady za vybrané:		113 630,20	113 630,20
Výnosy za vybrané:			113 652,30 113 652,30
Hospodářský výsledek za vybrané k 2020 / 12:			22,10
Výběrová kritéria (omezení sestavy se řídí právy uživatele prasiiv1 (uvedena v závorce))			
Pracoviště:	(03**)		
Činnost:	(***)		
Fullcost:			
Zakázka:	2108 (*)		
Podzakázka:			